

Uutisuutu

Toimittanut Ville Hänninen

Ville Tietäväisen viime syksynä ilmestyneelle *Linnut ja meret* -albumille on sadellut palkintoja. Tietäväinen sai huhtikuun lopussa Kritikin kannukset-palkinnon. Palkinto myönnetään taiteellisesta läpimurrosta, ja sen ovat aikaisemmin saaneet muun muassa Jouko Turkka, Risto Jarva, Kari Väinänen ja Virpi Suutari & Susanna Helke. Sarjakuvalle palkinto on myönnetty vain kerran aikaisemmin, Sami Toivoselle vuonna 1989. Tuomaristo perusteli palkintoa muun muassa näin: "Kuvittajanakin meritoituneen Tietäväisen toinen albumi on täysipainoinen, kansainväliset mitat täyttävä tragedia. -- Rakenteen ja kerronnan tasoilla albumi toimii moitteettomasti. Tietäväisen kompositioiden ja perspektiivien hallinta on yhtä ensiluokkaista kuin hänen värinkäytöksensä. Sarjakuvassa on harvoin käytetty akvarellia ja guassia yhtä hienovireisen hallitusti."

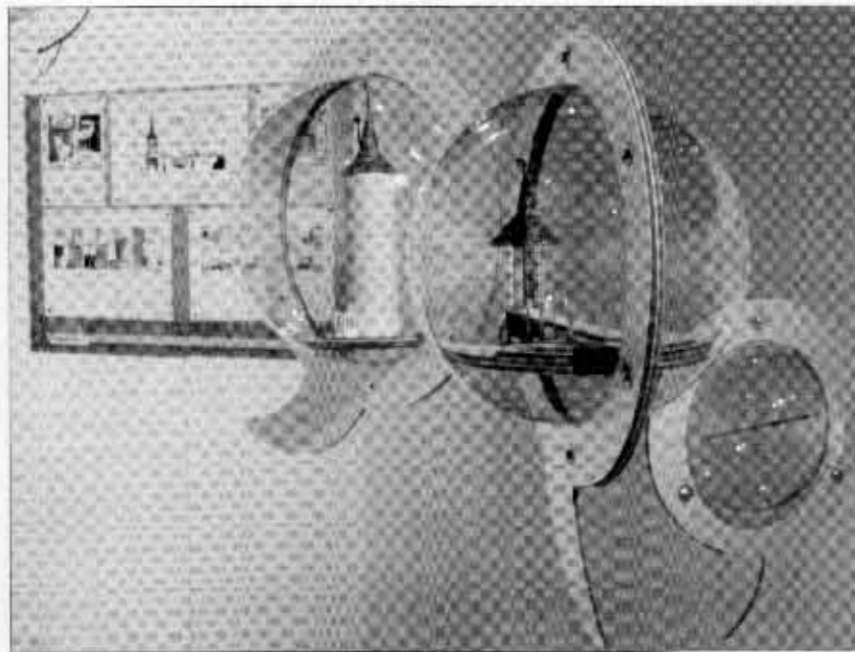
Aiemmin tänä vuonna Tietäväisen *Linnut ja meret* sai *Grafia* ry:ltä Kultahuippu-palkinnon kuva ja kuvitus -sarjassa.

Arktisen Banaanin nimikemäärä kaksinkertaistuu vuonna 2004. Kustantamo on

© Ville Tietäväinen

Ville Tietäväisen Hongkong-visio keräsi meriitit kotiin.

Arkkitehtuurinäyttelyssä nähtiin valokopioita taloista sarjakuvissa ja kupliin pakattuja kolmiulotteisia sarjakuvataloja.

saavuttanut tukevan aseman arkeen liittyvien sanomalehtisarjakuvien (mm. *Baby Blues*, *Viivi* ja *Wagner*) kokoelmilla. Tänä vuonna kustantamolta ilmestyy peräti 20 uutuutta. Kiinnostavimmasta päästä ovat Timo Mäkelän *Rooma*, Ville Pynnösen toinen *Unikurkiala*-albumi sekä Kati Kovácsin Josef Vimmatun tarina. Lokakuussa on luvassa näköispainos ensimmäisestä suomalaisesta sarjakuva-albumista, 1904 julkaistusta ja Venäjän sensuurin asianmukaisesti läpikäymisestä 16-sivuisesta *Amerikalaisesta kuvakirjasta*. Käännösten puolellakin Banaani kunnostautuu: se aikoo alkaa julkaista uudelleen alusta sekä Jean Van Hammen ja William Vancen XIII:tä että Regis Loiselin *Peter Panin*. Lisäksi kustantamo on ottamassa syksyn ohjelmaansa myös Joann Sfarin *Pikku varpuyri* -albumisarjan ensimmäisen osan.

Amerikalaisesta kuvakirjasta puheen ollen: albumi myytiin vastikään huutokaupassa 10 000 eurolla. Kaupan myötä siitä tuli kaikkien aikojen kallein suomalainen keräilysarjakuva-albumi.

Pariisin Suomi-instituutissa avattiin tammikuun lopussa näyttely suomalaisesta sarjakuvasta ja arkkitehtuurista. *Juhani Tolvasen* ja *Kalervo Pulkkinen* suunnittelema näyttely muistuttaa, että sekä sarjakuva että arkkitehtuuri ovat tilan taidetta. Arkkitehtuuri on ollut alusta lähtien keskeisessä roolissa suomalaisessa sarjakuvassa: jo Professori Itikaisen tutkimusretkessä vuodelta 1911 nähtiin ensimmäisen kerran Senaatintori, jota on sittemmin kuvattu moneen otteeseen.

Suomalaisten sarjakuvantekijöiden - Harri Vaaliosta Matti Bo Haglundin

- lisäksi näyttely esittelee suomalaisia arkkitehtejä päla- ja sarjakuvapiirtäjiä.

Näyttelyssä on kuvien lisäksi esillä viisi Pulkkinen tekemää pienoismallia. Vaatimet on rakennettu Tove Janssonin Muumitalolle, Matti Hagelbergin B.E.M.-fantasiatalolle, "Joepi" Pitkisen Lempistä tutulle mummonmökille, Timo Kokkilan Asunto Oy Kivikennon kerrostalolle sekä kolme visiota Alvar Aallon Paimion parantolasta.

Tätä kirjoittaessa näyttely on jo kiertänyt Ranskan lisäksi Belgiassa. Myöhemmin tänä vuonna se siirtyy Osloon. Suomen vuoro koittanee ensi vuonna.

Sarjakuvasta on aiemmin väitelty vain kerran. Nyt Pekka A. Mannisen Vastarinnan välineistö on saanut jatkoa. *Päivi Arffmanin* huhtikuussa julkistettu väitöskirja käsittelee underground-sarjakuvaa. "Comics Go Underground!" -underground-sarjakuva vastakulttuurina vuosien 1967-1974 Yhdysvalloissa" on tehty Turun yliopiston kulttuurihistorian laitokselle. Vastaväittäjänä toimi dosentti Pekka Gronow ja kustoksena Kari Immonen.

Pro gradu -opinnoita sarjakuvista ilmestyy hieman useammin. Tuorein esimerkki on Helsingin yliopiston taidehistorian laitokselta, *Tanja Saarron* gradu nimeltä "CRASH! BANG! ja LÄTS! Sarjakuvan elementit suomalaisessa kuvataiteessa 1960-2003" käy väljästi läpi sarjakuvan historiaa, dementtejä ja niiden ilmenemistä nykytaiteessa (mm. Palsa, Mäkilä ja Tukiaimen). Saarron näkemys siitä, mikä maalauksessa on sarjakuvallista, on kuitenkin melkoisen pinnallinen. Gradun nimi kertoo jotain.

© Kalervo Pulkkinen

Aku Ankan 70-vuotispäivää juhlittiin 13. maaliskuuta, "Aku Ankan puolivirallisenä muinispäivänä" (ainakin Uncle Donald's Birthday -piirretyn mukaan). Samana päivänä avattiin Päivälehdessä museossa Helsingissä näyttely, joka esittelee Akun elämää ja kotia. Hupaisia pikkuesineitä (mm. Akun kirjahylly) sisältävän näyttelyn on suunnitellut teollinen muotoilija Tarja Kunttunen ja käsikirjoittanut Juhani Tolvanen. "Minä Aku Anka - 70 vuotta Ankan elämää" -näyttely on esillä 31. joulukuuta asti Päivälehdessä museossa (Ludviginkatu 2-4, 00130 Helsinki).

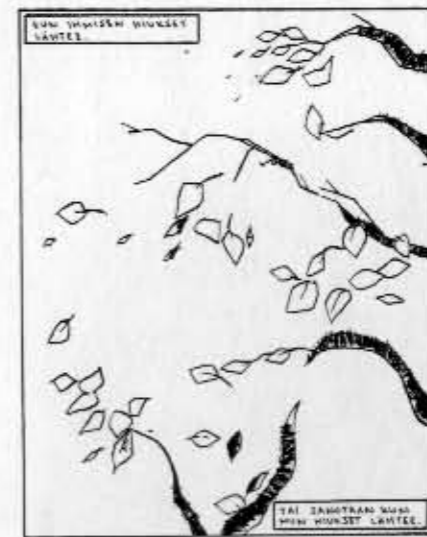
Varsinaista syntymäpäiväänsä Aku Anka viettää 9. kesäkuuta, jolloin tulee kuluneeksi 70 vuotta piirroselokuvan Viisas Kana Kananen USA:n ensi-illasta.

Muotoilutoimikunta on jälleen myöntänyt apurahojaan myös sarjakuvalle. Kohdeapurahoja vuodelle 2004 saivat Matti Hagelberg (3000 sarjakuvanovellin piirtämiseen), Hannu Lukkarinen (3000 albumin tekemiseen), Tommi Musturi (1000 sarjakuva-albumin paino- ja julkaisukuluihin). Laaturukoa sai Heikki Paakkanen (2000 sarjakuva-albumin kääntämiseen ja markkinointiin). Sarjainfo onnittelee!

Kati Kovácsia on käännetty viimein albumi ranskaksi. Angoulêmen sarjakuvamuseon CNBD:n entisen johtajan Thierry Groensteenin uusi kustantamo Editions de l'An 2 on julkaissut Pahvilapsen nimellä *Sirkka, la petite fille des rues*. Toukokuussa Kovácsilta ilmestyy yksi albumi lisää ruotsiksi, kun Optimal julkaisee Miestenriihiän sirkuksessa (Manssluckerska på cirkus).

Kaukana kavalassa maailmassa on julkaistu muitakin suomalaisia piirtäjiä. Sveitsiläinen laulehti Strapazin julkaisi viime vuoden lopussa niin Matti Hagelbergiä (yksisivuinen tarina Helvis) kuin "Juba" Tuomolan Viiviä ja Wagneria. Viimeksi mainittua on julkaistu myös ruotsalaisessa uudessa *Bizarro*-lehdessä.

VIVI und WAGNER

Valitut sarjat tiristää esiin kotimaisten sarjakuvaramaaniin ytimen.

Galleria Rajatilan yhteyteen Tampereelle avataan kesäkuussa oma- ja pienkustanteiden markkinointia ja levittämiseen tarkoitettu myyntiliike. Toiminnan tarkoituksena on parantaa tietoisuutta monipuolisesta ja aktiivisesta alakulttuuritoiminnasta sekä tuoda teoksia esille. Samalla Rajataide ry perustaa oma- ja pienkustannekokoelman. Teoksia voivat tarjota levytykseen kaikki alasta ja toteutustavasta riippumatta. Lisätietoja: www.rajataide.fi

Suuri Kupla -sarjakuvavisailusta on ilmestynyt kirja. Jani Jäderholmin ja Juhana Jäderholmin *Suuri Kupla - Viinseinin sarjakuvavisa* sisältää tv-kisan hauskinpiä tehtäviä sekä uusia haastavia lajeja.

Suomessa julkaistaan enemmän sarjakuvaramaaneja kuin koskaan ennen. Ilmiö on poikunut kiinnostavan sivutuotteen. Jukka Tilus ja Pertti Jarla julkaisivat huhtikuussa omakustanteen nimeltä *Valitut sarjat*. Siihen kaksikko on tehnyt *Valitut Palat* -henkisiä lyhennelmiä suomalaisista sarjakuvaramaaneista. Huumoristiseen mankeihin ovat päätyneet Timo Mäkelän

Vaaleanpunainen pilvi, Ville Rannan *Sade*, Arto Paasilinnan ja Hannu Lukkarisen *Ronkotous* sekä Jarmo Mäkilän *Aavekaupunki*.

Ruotsin sarjakuvaseura Seriefränjandet on aloittanut uusia kiinnostavia projekteja. Toinen on nimeltään *Lantis*. Sarjassa julkaistaan ruotsalaisten sarjakuvantekijöiden (mm. Knut Larsson, Gunnar Krantz, Malin Biller) lyhyitä tarinoita. Hyvä idea. Harmi vain, että juttujen taso on melkoisen keho ja ulkoasu muistuttaa hiukan liikaa L'Associationin *Patte de mouche* -sarjaa.

Kiinnostavampi projekti herättää kateutta lahdan toisellakin puolen. *Svenskt seriearkiv - Svensk serierhistoria* -projekti pyrkii lisäämään tietoa vanhoista ruotsalaisista sarjakuvista ja niiden historiasta. Tarkoituksena on myös kerätä mahdollisimman paljon luonnoksia, originaaleja, sarjakuvajulkaisuja, mainoksia, tekijöiden haastatteluja ja muuta oleellisesti ruotsalaisen sarjakuvan historiaan liittyvää. Projektin ensimmäisiä hedelmiä maisteltiin *Bild & Bubblan* numerossa 3/03 (viimeisin ilmestynyt), jossa julkaistiin runsaasti van-

© Jukka Tilus

© Jukka

Man taokar för sist.

hoja harvinaisuuksia. Jatkossa on tarkoitus julkaista vuosittain mukkea kirja täynnä historiallisia sarjakuvia ja informaatiota.

Ikään kuin projektin ennakkomaistaisena Seriefrämjandet on myös julkaissut Fritz von Dardelin albumin Gubben med skäpet alkuaan vuodelta 1849.

Sveitsiläissyntyinen mutta Ruotsissa uransa luonut upseeri, hovimies ja arvostettu piirtäjä von Dardel tunsii todennäköisesti synnyinmaansa Rodolphe Töpfferin albumit. Pariisissa opiskellessaan hän tapasi kuulun piirtäjä Chamin. Vaikutteet näkyvät von Dardelin tarinassa.

Näköispainoksessa on perusteellinen esipuhe, jossa keuhataan, että Ruotsissa oli pari sukupolvea varhaisempiakin sarjakuvan edeltäjiä. Siinä on myös käännökset englanniksi. Kuka kaivaisi jotain vastaavaa esiin Suomesta? Vai oliko Ilmari Vainion professori Itikainen vuodelta 1911 tosiaan ihan ensimmäinen suomalainen sarjakuva?

Ruotsiksi on ilmestynyt kaksi suomalaisittainkin kiinnostavaa albumia. Joakim Pirinen on tehnyt ensimmäisen albuminsa viiteen vuoteen, Ingens bästa vän. Se muistuttaa huomattavasti Meitä kustaan silmään -alpparia. Lyhyissä sarjoissa ei totisesti kaihdeta muutokokeiluja, kielipelejä ja silkkaa tajunnanvirtaa.

Max Anderssonilta ja Lars Sjunne-sonilta on puolestaan ilmestynyt Bosnian Flat Dog, hävyttömän hauska tarina vaihtoehdosarjakuvan piirtäjistä, jotka lähtevät puhumaan työstään Ljubljanaan – ja päätyvät surrealistiseen seikkailuun.

Ruotsalainen sarjakuvalehti Galago on kohottanut kasvojaan uuden päätoimitajan Mats Jonssonin myötä. Lehti on pienentänyt formaattiaan Roope-sedästä tuttuun B6-kokoon. Samalla uinahtaneimpien vanhan kaartin piirtäjien tilalle on otettu uusia tekijöitä.

Angoulêmen sarjakuvafestivaalien tärkeimmät palkinnot pokkasivat tänä vuonna Manu Larcenet (Le combat ordinaire, paras albumi), Guarnido & Canalés (Blacksad 2: Artie Nation, parhaat piirrokset ja yleisöäänestyksen voitto), Neil Gaiman (Sandman: la saison des brumes, paras tarina) ja Renaud Dillies & Anne-Claire Jouvray (Betty Blues, paras esikoisalbumi)

Tämän vuoden festivaali oli selvästi välivuosi. Välivuotta tuntuvat eläneen myös ranskalaiset sarjakuvamarkkinat.

Joka kuukausi ilmestyy useita kiinnostavia albumeita, mutta uusia tuoreita tekijöitä ei ole viime aikoina näkynyt.

Vaikka albumeja ilmestyi vuonna 2003 1,8 prosenttia vähemmän (so. 1 860 uutuutta tai uutta laitosta) kuin edellisenä vuonna, niiden myynti on joka tapauksessa edelleen kasvussa, kahden prosentin verran. Vuoden 2003 myydyin albumi oli Asterix ja gallialainen kertomataulu (865 900). Edellisten vuosien tapaan sveitsiläisen Zepin Titeuf jyräsi myyntilistoilla: 20 parhaan joukossa on peräti yhdeksän hänen albumiaan. Kun sitä kumartaen Angoulêmen festivaali myönsi tämän vuoden grand prix -palkintonsa 36-vuotiaalle Zepille.

Nestor Burma seikkailee taas! Mutta ei Tardin vaan häntä erittäin paljon muistuttavan Emmanuel Meyrothin piirtämänä. Maestro itse ei chinyt tarttua Leo Maler'n hurmaaviin dekkareihin, joten hänelle etsittiin mahdollisimman näköinen sijainen. BoDoi-lehden mukaan uusi albumi ilmestyy Castermanilta lokakuussa.

Tintin 75-vuotisjuhlanäyttelyn kunniaksi Tintin et l'Alph-Art on julkaistu uudelleen entistäkin täydellisempänä laitoksena. Ensimmäisen kerran Hergén viimeinen, kesken jäänyt albumi julkaistiin 1986, kolme vuotta taiteilijan kuoleman jälkeen. Se myi 60 000 kappaletta. Uutta laitosta painettiin heti kättelyssä 500 000 kappaletta.

Eurooppalaiset sarjakuvat eivät ole juuri juurtuneet Japaniin, mutta manga on mahdottoman suosittua Ranskassa. Mutta sarjakuvien supervaltojen välillä on ollut ehkä yllättävänkin miukasti yhteistyötä.

Jean "Moebius" Giraud on kumminkin käsikirjoittanut Jiro Taniguchille Icaro-sarjaa, joka alkoi alun perin ilmestyä vuonna 2001. Nyt sitä käännetään englanniksi. Vuonna 1947 syntynyt Taniguchi aloitti manga-uransa 1970-luvun alussa.

© Michel Rabagliati

Icaro kertoo tieteisfantasian laboratoriossa geeniteknologialla tuotetusta lentokykyisestä pojasta. Jutun melodramaattisuuden voi laskea Japanin markkinoiden vaatimukseksi. Mutta Moebius tuntuu kadottaneen fantasiansa runollisuuden johonkin. Tilalla on lapsellista mahtipontisuutta. Icaro onkin lähinnä kiintoisa kaupallinen kuriositeetti.

Winsor McCayn vanhoja klassikkosarjakuvia on pitkästä aikaa alettu julkaista kokoelma-albumeina. The Early Works of Winsor McCoy-sarjassa on ilmestynyt tähän mennessä kolme osaa. Erityisen herkullisia ovat ensimmäisen albumin The Dreams of Rarebit Fiend -tarinat. Pikku Nemon tavoin ne noudattavat yhtä ja samaa, mutta varioivat teemaa visuaalisesti kiihottavasti. Jos syö liian myöhään, voi nähdä hyvin merkittäviä unia!

Harvakseltaan mutta laadukasta sarjakuvaa julkaisevalta **Joe Saccolta** on ilmestynyt uusi albumi. The Fixer (Drawn & Quarterly) sijoittuu Safe Area Gorazden ja Soba-lehden tavoin entisen Jugoslavian alueelle. Sacco kuvaa kokemuksiaan ns. fixerien", toimittajien ympärillä pyöri-vien kontaktihenkilöiden kanssa. Albumi

ei ole Safe Area Gorazden veroinen, mutta vetää vertoja Palestiinalle, jonka WSOY on juuri julkaissut.

Muita Drawn & Quarterlyn viimeaikaisia julkaisuja ovat muun muassa kokoelmana ilmestynyt Chester Brownin historiallinen sarjakuva Louis Riel sekä Drawn & Quarterly -antologiasarjan viides osa. Upeasta albumista löytyy muun muassa Dupuy & Berberianin viides Herra Jean sekä Michel Rabagliatin Paul-sarjan tuorein lisäys Paul in the Metro. Erikoista nurkkapatriotismia puolestaan edustaa Quebecin maakunnassa vaikuttaneen Albert Chartierin muistaminen peräti 70 sivun voimin. Vähän kuin julkaisisi maailmansarjakuvan valioita suomalaisessa antologiassa – ja sitten täryttäisi Aarno Luuksialaa yhden albumin verran.

Aku Anka -piirtäjä Bob Gregory on kuollut 5. joulukuuta. Suomessakin vierailleen Naughty Bitch -lehden piirtäjän Roberta Gregoryyn isä (s.1921) tunnetaan parhaiten ankkasarjakuvista, joita hän teki vuosina 1959–1984. Gregorylta on suomeksi julkaistu etenkin sudenpentutarinoita ja lines Ankan päiväkirjoja.

Gregory käsikirjoitti myös jokusen tarinan Carl Barksille.

Top Shelf -kustantamo on säilynyt hengissä Amerikan räjähdysherkillä sarjakuvamarkkinoilla niin pitkään, että siltä ilmestyi maaliskuussa sadas julkaisu, Jeffrey Brownin albumi Be a Man. Sarjainfo onnittelee!

OIKAISU

Sarjainfossa 4/03 väitettiin, että Harri Manner olisi julkaissut Ars 2005 -sarjakuva-albuminsa "oman kustantamonsa Artemisian" kautta. Todellisuudessa Artemisiaa pyörittävät taidehistorioitsija ja suomentaja Martti Berger sekä Helsingin yliopistossa italian kieltä ja filologiaa opettava Elina Suolahti. Kustantamo on erikoistunut romaanisen kielialueen kauno- ja tietokirjallisuuden suomennoksiin. Tunnetuimpia niistä on suomenos Carl August Ehrensvärdin teoksesta Matka Italiaan.